

Farkas Anikó

A KÖZEL-KELETI BÉKEFOLYAMATOK ÉS A SZOVJETUNIÓ: KAIRÓ VÁLTOZÓ KÜLPOLITIKÁJÁNAK MEGÍTÉLÉSE KELETEN

Peace processes in the Middle-East and the Soviet Union. A view of the changing foreign policy of Cairo in the Eastern Block

The region of the Middle East (Egypt) started to feature prominently in the socialist countries' foreign policy from the end of the 50'. In this article I try to give a survey of these changing attitudes towards this area. The first chapter focuses on the USSR's interests as a superpower. I briefly summarize the antagonism of Moscow's situation. The necessity of choosing between the political or military way of solution can give us a reason for the dualistic policy of this superpower and also explains Moscow's support for the general peace process, which never had come to an end in the discussed period. The conflict in the Middle East with its complexity, namely the geopolitical, economic, religious and strategic components, furthermore their strong relation to each other, was a serious obstacle in the way of agreeing on the final settlement. Related to this connection the Palestine question is emphasized, not as itself, but mainly as an object of the relationship of the socialist countries and Egypt. This research is based partly on diplomatic documents from the National Archives of Hungary that have reference to Egypt and Palestine.

A negyedik arab–izraeli háború lezárása után számos olyan feltétel született meg a Közel-Kelet térségében, amely a problémák tárgyalásos úton történő rendezését segíthette (volna) elő. A negyedik arab – izraeli háború kétes kimenetele, a vezetői személycserék, az enyhülő kapcsolat a Szovjetunió és az Egyesült Államok között mind-mind a diplomáciai úton történő megbékélés lehetőségének egy-egy szeletét alkották. A Washington irányításával meginduló kezdeményezések kezdetben az átfogó, általános rendezés elvét tüzték ki célul. A permanens katonai állapot, a vallási, politikai, ideológiai ellentétek azonban olyan komoly konfliktusokat alakítottak ki ekkorra az arab országok és Izrael között, melyeknek széleskörű megoldására nem nyílt lehetőség az általunk tárgyalt korszakban. Az általános rendezés elvét a kétoldalú megállapodások realitása váltotta fel. 1979-ben megszületett az Egyiptom és Izrael közötti különbéke. Ebben kiemelkedő szerepe volt Anvar Szadat egyiptomi elnöknek és sajátos politikájának. Az infitah (nyitás) lényeges elemét képezte az ország korábbi szovjet érdekeinek lazítása és egy elkötelezettebb politikai hozzáállás a nyugati országok és az Egyesült Államok felé.

Tanulmányom általánosan véve a szovjet érdekektől való eltérő felépítésére törekszik mind politikai, gazdasági és katonai téren a Közel-Kelet térségében. Szeretném felvázolni, hogyan tudták Moszkva és a szocialista blokk országai érvényesíte-

ni saját elképzeléseiket a megkezdett béketárgyalások során. Az utóbbiak eredményei okozta új politikai szituáció a Szovjetunió hosszútávú érdekeit is komolyan átalakította a térségben. Ennek a változásnak a folyamatát a Moszkva – Kairó közötti kapcsolat bemutatásával szeretném tanulmányomban bemutatni.

Rögtön egy módszertani problémával szeretném kezdeni. Leginkább az idegen nyelvű szakirodalomra jellemző, hogy amikor Moszkva térségbeli politikáját vizsgálja a felsorolt „befektetéseinek” mértékét – legyenek azok bármilyen jellegűek – egyenes arányba hozza annak hatalmi befolyásoló erejével. Minél nagyobb mértékben támogat egy országot annál nagyobb hatalma is van felette.¹ Ennek cáfolatára több példát is lehetne hozni. Egyiptom esetében a nagymértékű katonai és gazdasági hitelek ellenére a politikai vezetés mégis egy Moszkvától eltávolodó struktúrát követett.² A meglévő baráti és segítségnyújtási szerződés ellenére több egyoldalú lépéssel számolták fel a konkrét politikai kapcsolatokat. Pl: szovjet tanácsadók kiutasítása, a szerződés felmondása vagy maga a békefolyamatban játszott egyiptomi szerep.

Természetesen a két komponens közötti kapcsolatot nem vonhatjuk kétségbe, de nem jelenthetjük ki, hogy ezekkel Moszkva automatikusan megszerezte befolyását az adott ország politikájában. A hidegháborús környezetben egy-egy ország ilyen jellegű „hatalma” sokkal bizonytalanabb, átmenetibb.

A BÉKETÁRGYALÁSOK

A 4. arab-izraeli háború után a közel kelti háborús helyzet rendezése a korábbiakhoz képest is hangsúlyosabbá vált. Az arab szempontból a tárgyalási készséget elősegítette a háborúban általuk győztesnek ítélt pozíciójuk. A frontországok számára a hadikiadások jelentősen veszélyeztették gazdasági stabilitásukat, ami kényszerítő erőnek bizonyult a konfliktus rendezésében. A térségben érdekelt nagyhatalmak is a tényleges megoldás keresésére fektették a hangsúlyt. Az olajkérdés problematikája és saját politikai gazdasági érdekeik védelme a mielőbbi rendezést sürgették.

A megkezdett béketárgyalások két eltérő szisztémára épültek, és hol egymást segítve, hol egymást kizárva működtek közre az érintett államok politikusainak eszközeként. Az egyik, a korábbi konfliktusok során már alkalmazott két, esetleg háromoldalú megállapodások rendszere, amelyek nyilvánvalóan csak az adott néhány résztvevő problémáját voltak hivatottak rendezni. A 4. arab-izraeli háború után az

¹ Galia, Golan: *Soviet Policies in the Middle East*. Cambridge, 1990. 15.

² Raymond A Hinnebusch. *Egyptian Politics Under Sadat*, Cambridge Univ Press, é.n.

ilyen, lépésről lépésre történő megegyezés kialakítása Henry Kissinger, az Egyesült Államok külügyminiszterének nevéhez köthető. Az arab országok és Izrael közötti ingajáratának köszönhetően 1974–1975-ben három csapatszétválasztási egyezmény született. Főként Szíria elutasításának köszönhetően, 1976-ra a további kétoldalú megállapodások esélye lecsökkent.³ A megkezdett stratégiai tárgyalások enyhítették a résztvevők közötti feszültséget, bizalmat ébresztettek egymás iránt, alapot teremtve ezzel egy újfajta stratégia megteremtéséhez.⁴ A bilaterális tárgyalások stagnálása így teret engedett a másik típusú, átfogó rendezési tervnek.

Ez utóbbi az összes arab ország és Izrael együttes tárgyalásának tervezete volt a két szuperhatalom felügyelete mentén. A háború lezárultával az Egyesült Államok külügyminisztere konferenciát hívott össze a két nagyhatalom elnökletével Genfben, a közel-keleti helyzet rendezése érdekében. A találkozó sikertelenül végződött, a tervezet azonban nem került a diplomácia süllyesztőjébe. A Szovjetunió folyamatosan támogatta, melynek okaira a későbbiekben még kitérnék. A 70-es évek második felétől azt az Egyesült Államok is felkarolta. A Jimmy Carter elnök vezette adminisztráció Washington morális válságának felszámolását látta egy sikeres, általános közel-keleti békében. Az arab-izraeli konfliktus azonban túl összetett volt ahhoz, hogy ezt sikeresen végre lehessen hajtani. A megszületendő békének megoldást kellett volna találnia a két nemzet közötti elvi ellentétre, Izrael legitimitásának problémájára, a palesztin entitás megoldására, továbbá vallási, gazdasági, stratégiai és geopolitikai feltételek összehangolására is egyben. Átfogó megegyezés lehetősége – ha létezett egyáltalán – a '70-es évek végére leáldozott. Az érdekegyesítő tárgyalások sikertelensége folytán továbbra is fennálló markáns ellentétek megakadályozták a mindenkit egyszerre tárgyalóasztalhoz kényszerítő békemegoldást.

Washington is új közel-keleti politika kialakítására kényszerült. Az Egyiptom és Izrael között formálódó érdekegyeztetés újra a kétoldalú tárgyalások lehetőségei felé vitte a nemzetközi politikát. Ennek kiemelkedő eseménye volt Szadat egyiptomi elnök jeruzsálemi látogatása 1977 novemberében, ami lökést adott a két ország álláspontjainak közelítéséhez. Ezt felismerve Washington ismét szorgalmazni kezdte a visszatérést a csendes diplomáciához, melynek eredményeként született meg a Camp David-i megállapodás és az egyiptomi-izraeli különbéke.⁵

³ Kenneth W Stein. *Heroic Diplomacy, Sadat Kissinger, Carter, Begin and the Quest for Arab-Israeli Peace*, Roulege, New York, 1999. p.187–229.

⁴ Shlomo Avineri: *Peacemaking. The Arab-Israeli conflict*. *Foreign Affairs*, 1978. október. 51–70.

⁵ Visszatérve a részleges megoldásokhoz, az 1978. szeptember 17-én Izrael, Egyiptom és az USA által szentesített keretegyezmény hangsúlyozta a háborús eszközök elítélését, célul tűzte ki Ciszjordánia és Gázai övezet Izraeli megszállásának fokozatos megszüntetését. A megoldatlanul hagyott kérdések, úgymint, a palesztin állam, Jeruzsálem, továbbá a menekültek problémái a későbbi tárgyalásokon

A SZOVJETUNIÓ ÉRDEKSTRUKTÚRÁJA

Dolgozatom következő fejezetében szeretném az előbbieken elhangzott folyamatba a Szovjetuniót és a blokkországokat behelyezni. Ahhoz, hogy pontosan megérthessük Moszkva reakcióját az újonnan alakuló békefolyamatokra, fel kell térképeznünk milyen érdekstruktúrával bírt Moszkva a közel-keleti térségben. Ennek bemutatása során a Kairó és Moszkva közötti kapcsolatok koordinátája mentén haladok, hiszen a térségben Egyiptom kiemelkedő szereppel bír, mind stratégia, gazdasági, mind politikai téren.

Maga a szovjet befolyási övezet kialakulása a közel-keleti térségében szorosan kapcsolódik a hidegháború politikai, fegyverkezési körülményeihez. Mindig is szovjet érdek volt jó kapcsolatok kialakítása a földrajzi közelségben lévő államokkal, ez a biztonságpolitikai elem nem tekinthető tehát újkeletűnek. Újdonságnak számít azonban a fegyverkezési verseny, és annak közel-keleti érdekelttségei. A Szovjetunió számára az 1960-as évektől a biztonságpolitikának ezen kérdése kiemelkedő fontosságúvá vált. A nukleáris probléma, az amerikai Polaris rakéták mind-mind a szovjet haditengerészeti flotta fejlesztését ösztönözték. Az 1964-ben megalakult szovjet-mediterrán tengerészeti hadiflotta nem csak hogy tovább növelte a térség szerepét Moszkva számára de egyensúlyi szerepet is betöltött az USA és a NATO itt állomásozó flottáival szemben. Működtetéséhez kikötőkre, légibázisokra volt szükség, melynek biztosításában Egyiptom kiemelkedő szerepet játszott nemcsak geopolitikai helyzete, de viszonylag stabil politikai vezetése miatt is.

A militáns szempontok a '60' évektől váltak fontossá a térségben, ezzel párhuzamosan a politikai érdekek permanens tényezői maradtak a szovjet politikának. A katonai és gazdasági alapok alátámasztása mellett a stabilitás, a nyugati hatalmak érdekeinek visszaszorítása, továbbá a détent biztosítása vált legfőbb feladatává. Eszközeként a hidegháború kezdetekor elegendőnek bizonyult a semleges országok vagy az el nem kötelezettek mozgalmának biztosítása. Moszkvának ebből a szempontból meg volt az az előnye a nyugati hatalmakkal szemben, hogy nem hordozta magán a korábbi gyarmatosító birodalmak negatív bélyegét. Ezek az ad hoc jellegű kapcsolatok azonban nem bizonyultak elégségesnek a hidegháborús környezet fokozódásával. A '60-as évektől kezdődően Moszkva szorosabb kapcsolati tőkére törekedett, így megjelentek a barátsági szerződések, kormány- és pártközi kapcsolatok, melyek a térségbeli katonai és gazdasági stabilitás erősebb alátámasztását szolgálták.

komoly problémákat okoztak. Az 1979-ben megkötött különbékében Egyiptom visszakapta a Sínai félszigetet és elismerte Izraelt, mint államot.

Az új típusú kontaktus egy igen érdekes, dualista politikára kényszerítette a brezsnyevi vezetést. Közel-keleti kapcsolataik viszonylatában egyszerűen kellett volna megfelelniük saját érdekeik katonai biztosításának és a détent fenntartásának. Annak érdekében, hogy a két nagyhatalom közötti konfrontáció elkerülhető legyen, Washingtonnal szorosabb együttműködésre, rögtönzött békemegoldásokra lett volna szükség. Az utóbbi feltétel nyilvánvalóan nem adott volna legitimitást a térségben fokozottan jelenlévő szovjet fegyverzet számára. Nem utolsó sorban sértette volna Szovjetunió arab kapcsolatait. Abban az esetben, ha mégis ez utóbbira koncentrálna és fokozza segítségnyújtási szándékát az arabok felé, a nagyhatalmi konfrontációt veszélyeztette volna. Moszkvának egyértelműen politikai vagy a katonai megoldás között kellett volna választania. Ezek az ellentmondások a 4. arab-izraeli háború után feloldhatatlannak tűntek, egyben a szovjet érdekek átalakulásához vezettek mind földrajzi, mind politikai téren.

Az új szovjet prioritások földrajzilag a Közel-Kelet térségéből Fekete-Afrika és a Perzsa öböl országai felé tolódtak. Katonai, gazdasági érdekeltségeik azon országok felé váltak hangsúlyosabbá, ahonnan a közvetlen visszafizetés és a keményvalutában történő fizetés elvárható volt, azaz a gazdagabb öböl-menti országok váltak hangsúlyosabbá. Természetesen csak központi eltolódásról beszélhetünk, a Közel-Kelet térsége nem válhatott érdektelenné Moszkva számára. A megújult stratégia politikai elemét az átfogó béke magas szintű propagálása jelentette. A dualista politika ellentmondásaiból adódóan csak egy olyan típusú rendezés segíthette a brezsnyevi vezetést érdekei megtartásában, amelyben az USA mellett a társelnöki székben helyet kaphatott volna. Ezzel nemzetközileg is sikerülhetett volna alátámasztani a szovjet jelenlétet a térségben.⁶

Moszkva átfogó béketervezetének elvi gerincét az ENSZ BT 242-es határozata⁷ jelentette. Ragaszkodott Izrael visszavonulásához a harmadik arab-izraeli háborúban megszállt területekről. A palesztinokat illetően kiemelte jogaik elismerését. Fontosnak tartotta az adott országok területi integritását, függetlenségét és legitimitásuk biztosítását. A szocialista országok által így elismert „saját” 242-es formulája már túllépett a palesztin probléma menekültkérdésként való kezelésén.⁸

⁶ Maga az, hogy a tárgyalt időszak alatt az átfogó béke elmélete folyamatosan fennmaradt, egyértelműen Moszkvának köszönhető.

⁷ Az ENSZ BT által 1967. november 22-én, a harmadik arab-izraeli háború utáni rendezés érdekében kiadott rendelete, amely elrendeli az izraeli csapatok által a háború során elfoglalt területek visszaadását, továbbá kimondja minden állam jogát a biztonságos határok kialakítására. Súlyos hiányossága éppen ebből a kétértelműségből fakad. A biztonságos határok jogára hivatkozva Izrael megtagadta a rendelet minden megszállt területre vonatkozó érvényességét.

⁸ John C Cambell: *The Soviet Union In The Middle East*. The Middle East Journal, 32. évf. 1. (1978)

Ezen álláspontokat tekintve origónak a Szovjetunió átfogó megállapodáshoz fűződő érdekei a további közel-keleti események hatására mozdultak keményebb vagy lágyabb irányba. Ahogy az általános béke lehetőségei felerősödtek, úgy a szovjet vezetés is egyre inkább hangsúlyozta Izrael szerepét, a vele való diplomáciai kapcsolatok felújítását. Ekkor a határkérdést illetően támogatta a tágabb értelmezést is. Ellenben, ha a nemzetközi események – mint például Szadat látogatása Jeruzsálemben – akadályokat állítottak a konferencia összehívása elé, Moszkva szigorúbb elveket fogalmazott meg. Ragaszkodott az 1947-es felosztási tervben⁹ Izraelnek ítélt területekhez.¹⁰ A palesztinok elidegeníthetetlen jogából pedig az önálló állam propagálójává vált. Ha Moszkva általános elképzeléseit vizsgáljuk, észrevehetjük, hogy nagyjából ugyanazokat tartalmazzák, mint amit Camp David keretegyezményei megfogalmaztak. Elmondható tehát, hogy a szovjet elutasítás oka nem tartalmi jellegű volt. Moszkva számára a rendezést illetően sokkal fontosabb volt a részvétel, mint a konkrét eredmények. Meggyöngyült politikai hatalmát csak társelnökként tudta volna biztosítani.

Washington érdekei Moszkva békefolyamathoz való csatlakozására vonatkozóan ambivalensnek nevezhetők. Míg a tárgyalási folyamatokban helyet kívántak biztosítani a Szovjetunió számára, addig a megszületendő eredmények feletti befolyását és hatalmát el kívánták kerülni. Az Egyesült Államok és a Szovjetunió érdekharca a térségben zéró összegű játszma, így természetesen Washington is Moszkva szerepének csökkentésére törekedett. Szíriához és a PFSZ-hez fűződő szovjet kapcsolatokat ellenben fel kívánták használni az arab elutasítás mérséklése és a kétoldalúság elkerülése érdekében. Moszkva utolsó lehetősége az átfogó megállapodások kézbe tartásáról az 1977. október 1-jén kiadott közös szovjet amerikai kommuniké. A nyilatkozat az addigiakhoz képest jelentősen új elemet nem tartalmazott, összefoglalása volt az addigi kimondott-kimondatlan igényeknek.¹¹ Újdonságát maga a két szuperhatalom közötti kapcsolatfelvétel adta. Megjelenése ugyanis szinte azonnal ellenállást szült Izraelben, és számos arab vezető is tartott Moszkva visszatérésétől. A nyilatkozat nem válthatta be a hozzá fűzött reménye-

⁹ Az 1947. november 29-én elfogadott ENSZ-határozat szerint Palesztina területét egy arab és egy zsidó országrészre osztották volna, megtartva a gazdasági uniót. A tervezet szerint Jeruzsálem nemzetközi fennhatóság alatt maradt volna. Az Arab Liga 1947. decemberi ülésén elutasította a határozatot.

¹⁰ Galia, Golan: *Soviet Policies in the Middle East*. Cambridge, 1990. 105

¹¹ A genfi konferencia újbóli összehívását az év decemberére tűzték ki. Elismerték a palesztinok legitím jogait, Izraelt a megszállt területekről való kivonulásra szólították fel. Célként fogalmazták meg a háborús állapotok lezárását, a normális és békés kapcsolatok kialakítását, kölcsönösen elismerve a terület országainak szuverenitását és integritását.

ket, a washingtoni vezetés szakaszosan kihátrált a közös megállapodás program-pontjai alól.

A szovjet média és politikai vezetés szigorú de korlátozott kampányt folytatott a közel-keleti békefolyamat ellen. Nem állhatott ki a totális elutasítás mellett, hiszen a keretegyezmények negatívumaik mellett eredményeket is tudtak felmutatni. Ennek megtagadása a Szovjetunió tényleges békepárti attitűdjét kérdőjelezte volna meg. A szovjetek meglévő pozíciójuk megtartása érdekében Szíriára és a PFSZ-hez fűződő kapcsolataikra koncentráltak. 1978 novemberében hivatalosan is elismerték a PFSZ-t, mint a palesztinok egyetlen legitím képviselőjét, válaszul arra, hogy a Camp David-i megállapodások nem is tesznek róluk említést. A legszigorúbb követeléseket szabták elegendő feltételnek a közel-keleti béke végleges rendezése kapcsán, ezzel téve jelentéktelenné a hármas találkozó eredményeit. A békeegyezmény szövegszerű kritikái mellett nagyobb hangsúlyt kaptak Egyiptom, Izrael és Washington vezetőinek személyi bírálatai. Levéltári forrásokból kiderül, hogy Szadat politikája kapituláns, elvtelen és szándékos útkeresés a szeparatista alkuk hálójában.

A SZOCIALISTA ORSZÁGOK REAKCIÓI

A tanulmány következő fejezetében néhány szocialista ország véleményét szeretném bemutatni a megállapodásokra vonatkozóan. A levéltári anyagból megismert reakcióik nagyjából megrajzolhatók Moszkvához fűződő kapcsolataik mentén.

Jugoszlávia estében az Egyiptommal való közös platform, az el nem kötelezettek mozgalma befolyásolta nyilatkozataikat. Magyar követi jelentések arról számolnak be, hogy Tito hozzáállása nem eléggé radikális. Alapvetően támogatják az elért eredményeket, de egyben szkeptikusak is. Dusan Zavasnik a közel-keleti főosztály vezetője elmondta, Camp David eredményeinek legfőbb értéke, hogy új helyzetet teremtenek, kimozdítják a békefolyamatot a holtpontról. Ezen felül azonban a jugoszlávok szkeptikusan is állnak a kérdéshez hiszen számukra sem tisztázott hogyan valósulhat meg a palesztin nép jogának védelme.¹² Tito nyilatkozatát nem akarta elhamarkodni arra hivatkozva, hogy a tényleges következmények még nem felmérhetők.

A jugoszláv vezetés elismeri Egyiptom jogát arra, hogy biztonsága érdekében bárkivel, bármiről tárgyaljon. Ami a Szovjetuniót illeti, Zavasnik kijelentette, hogy

¹² MOL KÜM Közel-Kelet 1978 TÜK XIX-J-1-j 150.doboz, 213-I-004731/44 A Camp David-i hármas találkozó visszhangja.

be kell látnia, senki sem támogatja már a genfi típusú megoldást. Ezt Moszkvának el kell fogadnia.

Különutas politikájának koordinátái mentén haladva *Románia* aktívan részt vett a tárgyalások előkészítésében. Külpolitikai tevékenységében fontos helyet foglalt el a közel-keleti országokkal fenntartott kapcsolatok erősítése. Ezen országokkal különböző szinteken majdhogynem folyamatosná vált az érintkezés. 1976-tól felgyorsult a román külpolitika ilyen irányú aktivitása. 1977 májusában Ceaușescu Kairóba utazott. A két ország kapcsolatát a kiadott közös kommunikében baráti-nak és kitűnőnek jellemezték.¹³ Szadat jeruzsálemi látogatása előtt Ceaușescu, Menachem Beginnel, Izrael miniszterelnökével folytat megbeszéléseket.¹⁴

Biczó György nagykövetünk elemzése alapján a román hozzáállás tárgyilagos de manipulatív. A politikai vezetés nyilatkozatai mérsékelt optimizmusra vallanak, Szadat politikáját egyértelműen előrehaladásként méltatják. A sajtóban megjelent elemzések egyoldalúan válogatták ki a megegyezésekre adott válaszokat, azok pozitív eredményeit hangsúlyozva. A sajtóanyag összességében elfoglalt szerepük is azt a lát-szatot kelti Biczó szavaival élve, „mintha nem is lenne más esemény a világban.”¹⁵

Magyarország esetében szovjet állásponttal megegyező, bár élesebb hangú sajtó-kritika jellemzi a politikai vezetés hozzáállását. A megállapodásokat különalkunak, Izrael diktátumainak tekintették, hiszen nem irányozzák elő Izrael által megszállt arab területek kiürítését.¹⁶

A fentiek alapján elmondható, a Szovjetunió válaszai a 70-es évek közel-keleti békefolyamataira nagyrészt diplomáciai szinten mozogtak. A korábbi időkhöz képest Moszkva gyengébb befolyással bírt a régiót illetően. Az újonnan születő meg-állapodások létrejöttét megakadályozni már nem tudták. A békefolyamat elutasít-ásának okát nem Moszkva politikai elvei között kell keresnünk, sokkal inkább a tényleges részvételi lehetőségük hiányára adott válaszként értelmezhetjük.

¹³ MOL KÜM Románia 1977 TÜK XIX-J-I-j 111. doboz, 128-I 003303 Ceaușescu látogatása Egyiptomban

¹⁴ Hivatalosan a román fél sohasem kívánt közvetítőként fellépni az arab izraeli konfliktus megoldásában de érdekes momentum lehet, hogy Begin bukaresti tartózkodása alatt az egyiptomi nemzetgyűlés képviselője is a városban tartózkodott, és titkos tárgyalásokat folytatott az izraeli delegációval. Ezeket a szempontokat tehát figyelembe kell vennünk, ha értékelni akarjuk a román álláspontot. MOL KÜM Románia 1977 TÜK XIX-J-I-j 111. doboz, 128-I 005876 Románia és a Közel-Kelet.

¹⁵ MOL KÜM Közel-Kelet 1978 TÜK XIX-J-I-j 150.doboz, 213-I-004731/38 A Camp David-i hármass találkozó romániai sajtóvisszhangja.

¹⁶ MOL KÜM Közel-Kelet 1978 TÜK XIX-J-I-j 150.doboz, 213-I-004731/33 Álláspontunk a Camp David-ben aláírt keretmegállapodásokról.